

Powstania śląskie w pamięci zbiorowej Polaków

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Wiedza o powstaniach śląskich.....	1
Znaczenie powstań śląskich.....	5
Górny Śląsk 100 lat po powstaniach	7

W nocy z 2 na 3 maja 1921 roku wybuchło III powstanie śląskie, które zwieńczyło serię zrywów narodowych na Górnym Śląsku i doprowadziło do przyłączenia jego części do Polski. W związku ze zbliżającą się 100. rocznicą tych wydarzeń, postanowiliśmy sprawdzić, jakie miejsce zajmują one w zbiorowej pamięci Polaków¹. Interesował nas zarówno stan wiedzy badanych na temat powstań śląskich, jak i przypisywane im przez nich znaczenie.

WIEDZA O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

Po upływie stu lat od walk powstańców śląskich, o ich zmaganiach słyszało 69% Polaków (20% deklaruje, że słyszało o nich wiele), natomiast niemal co trzeci badany (31%) nie słyszał o nich nic. O powstaniach przeciętnie częściej wiedzieli mężczyźni niż kobiety (77% wobec 63%, różnica 14 punktów procentowych), a także osoby lepiej wykształcone (zob. tabelę aneksową 1). Wśród respondentów, którzy słyszeli o powstaniach śląskich, co czwarty (25%) ma osobiste związki z Górnym Śląskiem – mieszka tam obecnie lub mieszkał w przeszłości, żyli tam lub żyją nadal członkowie jego rodziny – ponadto 4% z nich deklaruowało, że miało w rodzinie powstańca śląskiego.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (370) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

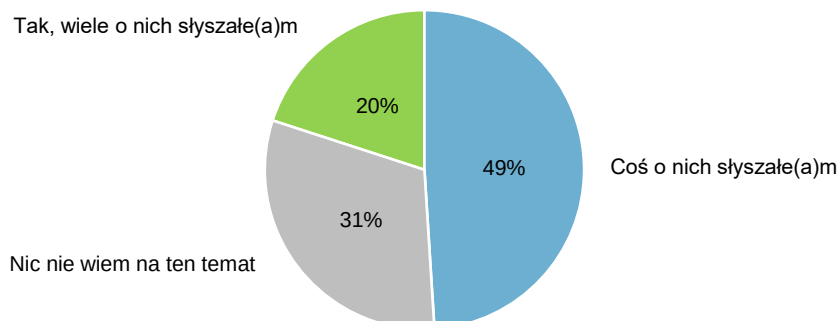
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 1 do 11 marca 2021 roku na próbie liczącej 1154 osoby (w tym: 44,5% metodą CAPI, 41,2% – CATI i 14,3% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

RYS. 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o powstaniach śląskich?

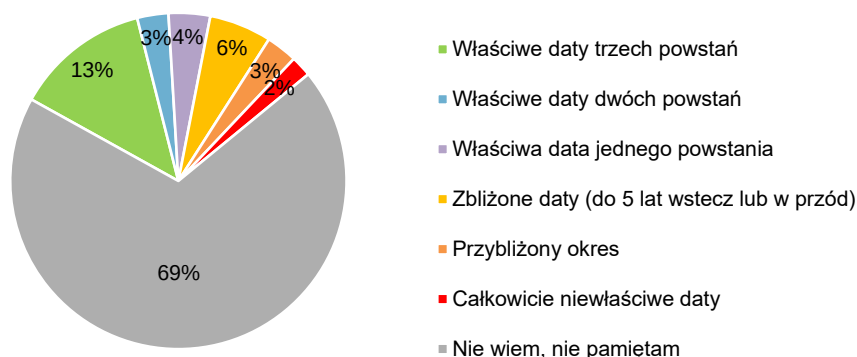

Postanowiliśmy pójść o krok dalej i zbadać, jaki jest stan wiedzy Polaków na temat podstawowych faktów dotyczących powstań śląskich. Poprosiliśmy więc osoby, które słyszały o powstaniach, o podanie ich dat: 13% z nich podało właściwe daty wszystkich trzech powstań, 3% – właściwe daty dwóch powstań, natomiast 4% – właściwą datę jednego powstania. Daty zbliżone podało 6% respondentów (do 5 lat w przód lub wstecz), a 3% – przybliżony okres historyczny, np. koniec I wojny światowej. Daty całkowicie chybione podało 2% badanych, umiejscawiając powstania w innym okresie XX wieku, w wieku XIX czy nawet XXI. Zdecydowana większość (69%) nie podała jednak żadnej daty. Podsumowując: 29% osób, które słyszały o powstaniach śląskich, było w stanie mniej lub bardziej precyzyjnie określić ich daty, co stanowi 20% ogółu badanych.

CBOS

RYS. 2. W jakich latach miały miejsce powstania śląskie?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

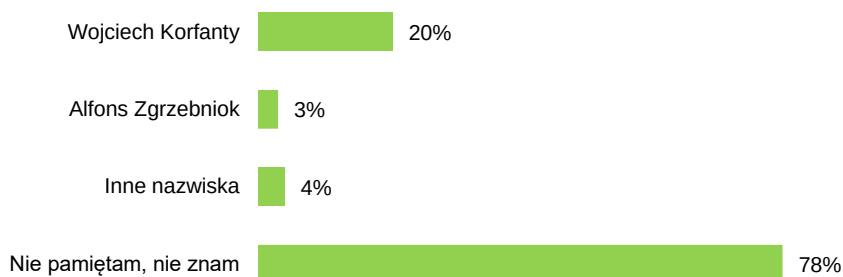
Pominięto odpowiedzi niezrozumiałe, niejasne (0,3%)

Respondentów, którzy słyszeli o powstaniach śląskich, poprosiliśmy również o podanie nazwisk ich przywódców lub osób, które przyczyniły się do przyłączenia części Górnego Śląska do Polski po I wojnie światowej (badani mogli wymienić więcej niż jedno nazwisko). Przywódcę ostatniego, zwycięskiego powstania, Wojciecha Korfante, wymieniło 20% z nich, a 3% – przywódcę dwóch pierwszych powstań, Alfonsa Zgrzebnika. Żadnego nazwiska nie była w stanie wymienić zdecydowana większość ankietowanych (78%).

CBOS

RYS. 3. Czy pamięta Pan(i) nazwiska przywódców powstań śląskich lub osób, które przyczyniły się do tego, że po I wojnie światowej część Górnego Śląska znalazła się w granicach Polski?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

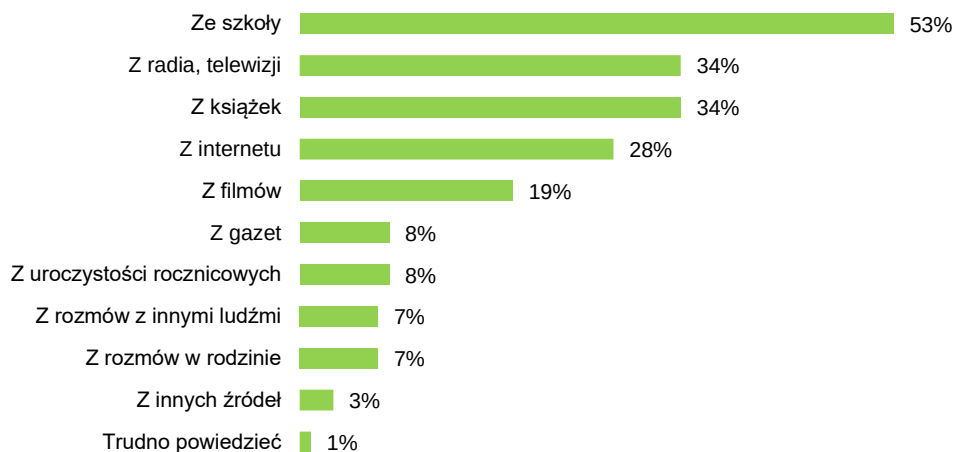
Badani mogli wymienić więcej niż jedno nazwisko

Interesowało nas także, skąd Polacy, którzy słyszeli o powstaniach śląskich, czerpią swoją wiedzę na ich temat. Respondenci mogli wybrać nie więcej niż trzy odpowiedzi z przygotowanej przez nas listy. Najczęściej wskazywali na lekcje szkolne (53%), a w dalszej kolejności na radio i telewizję (34%), książki (34%), internet (28%) oraz filmy (19%). Wśród mniej popularnych źródeł wiedzy znalazły się gazety (8%), uroczystości rocznicowe (8%), rozmowy z innymi ludźmi i rozmowy w rodzinie (po 7%).

CBOS

RYS. 4. Skąd przede wszystkim czerpie Pan(i) wiedzę na temat powstań śląskich?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

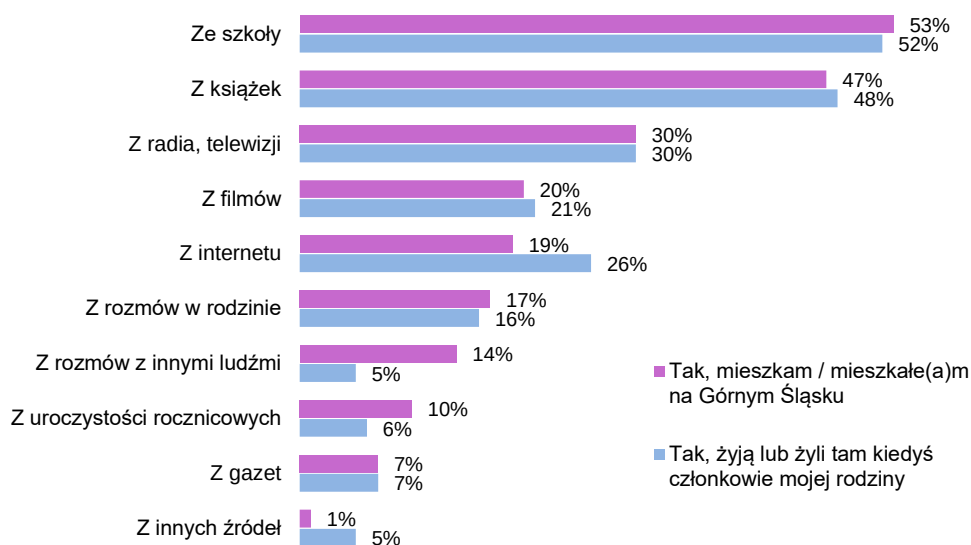
Badani mogli wskazać nie więcej niż trzy odpowiedzi

Nieco inaczej rozkładają się odpowiedzi osób związanych z Górnym Śląskiem osobiście, a także spokrewnionych z uczestnikami powstań. Przede wszystkim znacznie istotniejszym źródłem informacji okazują się dla nich rozmowy w rodzinie – wymieniło je 16% badanych mających na Górnym Śląsku rodzinę, 17% tych, którzy tam mieszkają lub mieszkali, i aż 62% osób spokrewnionych z powstańcami. Respondenci związani z Górnym Śląskiem częściej czerpią też informacje na temat powstań z książek, a rzadziej – z internetu.

CBOS

RYS. 5. Skąd przede wszystkim czerpie Pan(i) wiedzę na temat powstań śląskich?

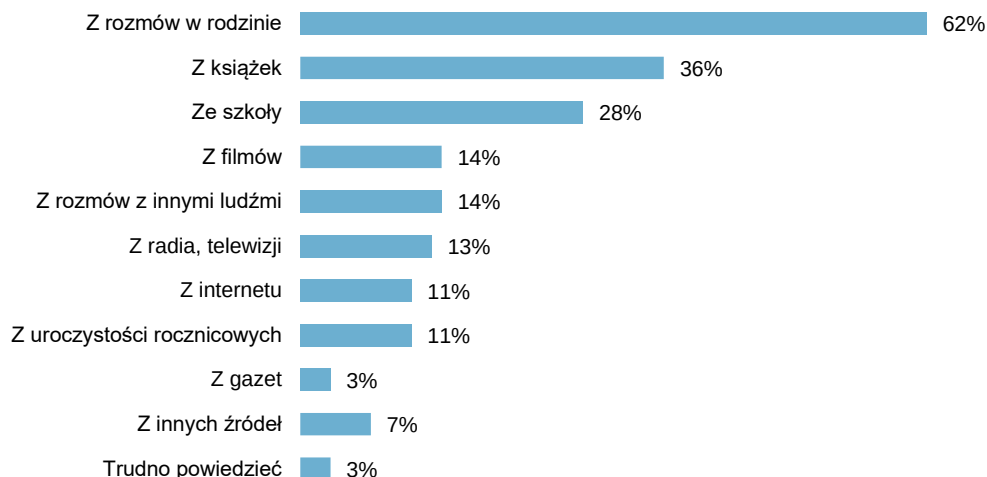
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW ZWIĄZANYCH Z GÓRNYM ŚLĄSKIEM OSOBIŚCIE,
KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

Badani mogli wskazać nie więcej niż trzy odpowiedzi

RYS. 6. Skąd przede wszystkim czerpie Pan(i) wiedzę na temat powstań śląskich?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW SPOKREWNIONYCH Z UCZESTNIKAMI POWSTAŃ

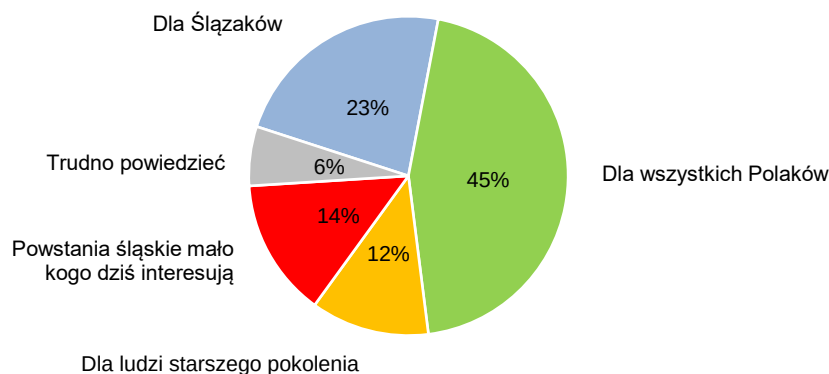
Badani mogli wskazać nie więcej niż trzy odpowiedzi

ZNACZENIE POWSTAŃ ŚLĄSKICH

Następny zestaw pytań poświęciliśmy znaczeniu, jakie Polacy przypisują współcześnie powstaniom śląskim. W pierwszej kolejności zapytaliśmy respondentów, którzy słyszeli o tych wydarzeniach, dla kogo przede wszystkim są one dzisiaj ważne. Niemal połowa (45%) odparła, że dla wszystkich Polaków, niemal co czwarty respondent (23%) wskazał Ślązaków, 12% – ludzi starszego pokolenia. Natomiast 14% ankietowanych stwierdziło, że powstania mało kogo dziś interesują.

RYS. 7. Jak Pan(i) sądzi, dla kogo przede wszystkim powstania śląskie są dzisiaj ważne?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

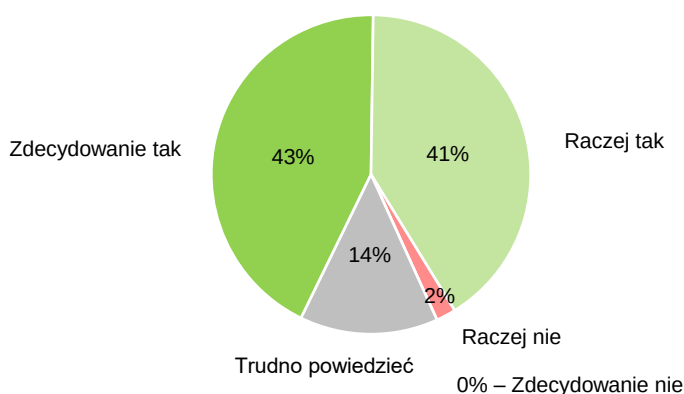
Osoby o poglądach prawicowych twierdziły wyraźnie częściej od zwolenników lewicy, że powstania są ważne dla wszystkich Polaków (55% wobec 31%, różnica 24 punktów procentowych). W tej drugiej grupie przeważały nieznacznie głosy, że są one istotne przede wszystkim dla Ślązaków (34% wobec 31% – zob. tabelę aneksową 3). Pewne znaczenie mają tutaj również osobiste związki respondentów z Górnym Śląskiem. Na przykład osoby, które mają tam rodzinę, twierdziły, że powstania są ważne dla wszystkich Polaków, częściej niż osoby niemające ze Śląskiem żadnych związków (53% wobec 43%, różnica 10 punktów procentowych) i dwukrotnie rzadziej deklarowały, że powstania nikogo dziś nie interesują (8% wobec 15%).

W dalszej kolejności pytaliśmy ankietowanych o dumę z powstań śląskich. Wyrażna większość respondentów (84%), którzy słyszeli o tych wydarzeniach, uważała, że powinny one stanowić dla Ślązaków powód do dumy. Zaledwie 2% badanych twierdziło, że powstania raczej nie powinny napawać Ślązaków dumą, natomiast odpowiedzi zdecydowanie przeczące w ogóle się nie pojawiały.

CBOS

RYS. 8. Czy powstania śląskie powinny stanowić powód do dumy dla Ślązaków?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

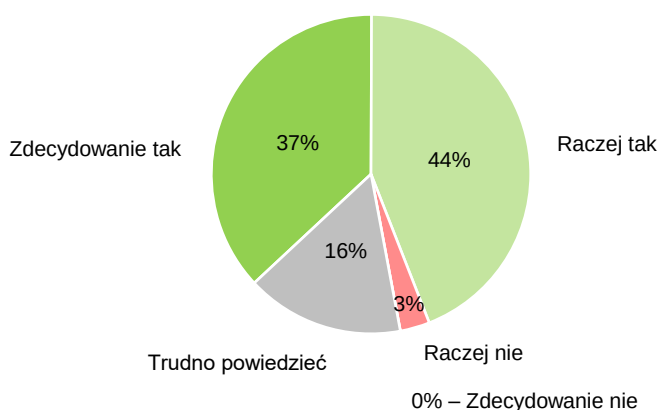
Nieco bardziej ambiwalentny stosunek do powstań mają osoby lepiej wykształcone – 91% respondentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym twierdziło, że powstania powinny stanowić powód do dumy dla Ślązaków, wobec 79% ankietowanych z wykształceniem wyższym. Ponownie wyraźną rolę odgrywały tutaj również poglądy polityczne badanych (91% na prawicy wobec 77% na lewicy – zob. tabelę aneksową 4), a także osobiste związki z Górnym Śląskiem – wśród osób mieszkających tam obecnie lub w przeszłości odpowiedzi twierdzące były o 10 punktów procentowych częstsze, niż wśród respondentów niemających żadnych związków z tym regionem (92% wobec 82%), którzy częściej byli w tej kwestii niezdecydowani.

Badanych zapytaliśmy również o to, czy powstania śląskie powinny stanowić powód do dumy dla wszystkich Polaków. Otrzymaliśmy tylko o 3 punkty procentowe mniej odpowiedzi twierdzących niż w przypadku pytania o powód do dumy dla Ślązaków. Przeważająca większość osób (81%), które słyszały o tych wydarzeniach, uważała, że powinny one napawać dumą wszystkich Polaków. Umiarkowany sprzeciw wyraziło zaledwie 3% badanych; odpowiedzi jednoznacznie przeczących w ogóle nie było.

CBOS

RYS. 9. Czy powstania śląskie powinny stanowić powód do dumy dla wszystkich Polaków?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY SŁYSZELI O POWSTANIACH ŚLĄSKICH

Obserwujemy tutaj podobne zależności, jak przy poprzednim pytaniu. Mniej zdecydowane są osoby lepiej wykształcone (88% odpowiedzi twierdzących wśród respondentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 76% wśród ankietowanych z wykształceniem wyższym), deklarujące poglądy lewicowe (68% na lewicy wobec 89% na prawicy, różnica ponad 20 punktów procentowych – zob. tabelę aneksową 5), a także niemające żadnych osobistych związków z Górnym Śląskiem (77% wobec 91% wśród osób mieszkających tam obecnie lub w przeszłości).

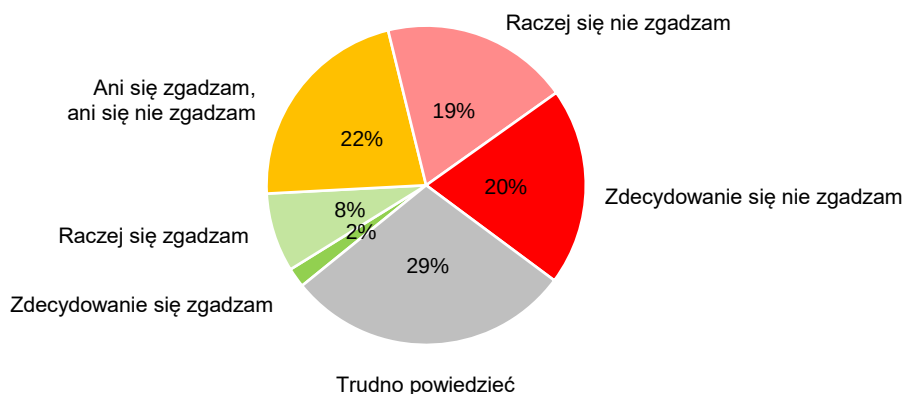
GÓRNY ŚLĄSK 100 LAT PO POWSTANIACH

Powstania śląskie doprowadziły do przyłączenia części Górnego Śląska do Polski. Na przestrzeni minionego stulecia pojawiały się jednak głosy nawołujące do zmiany statusu tego regionu i przyznania mu większej autonomii w ramach państwa polskiego. Obecnie najbardziej znaną organizacją wysuwającą podobne postulaty jest założony w 1990 roku Ruch Autonomii Śląska (RAŚ). Na zakończenie bloku pytań poświęconych powstaniom śląskim postanowiliśmy zapytać respondentów – wszystkich, nie tylko tych, którzy słyszeli o powstaniach – właśnie o ich stosunek do takich projektów. Czy stanowiący od 100 lat polskie terytorium Górny Śląsk powinien cieszyć się

większą autonomią polityczną niż inne regiony kraju? Twierdząco odpowiedziało 10% badanych, przecząco 39%. Aż połowa ankietowanych (51%) nie miała jednak na ten temat żadnego zdania.

CBOS

RYS. 10. Niektóre organizacje, takie jak Ruch Autonomii Śląska, nawołują do zwiększenia autonomii politycznej Górnego Śląska. Jaki jest Pana(i) stosunek do tego postulatu?

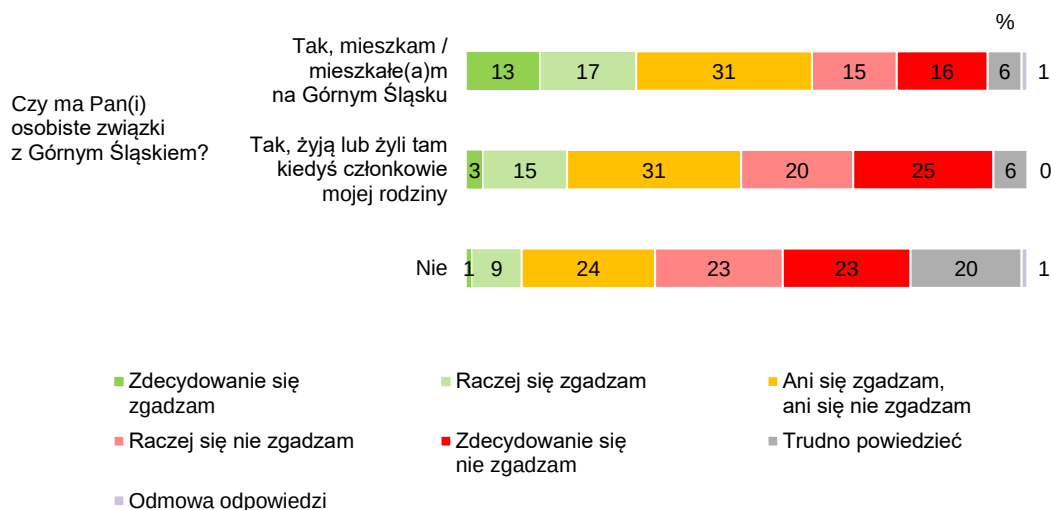

Bardziej sprecyzowane poglądy w tej kwestii mieli mężczyźni, częściej niż wśród kobiet natrafialiśmy wśród nich na deklaracje poparcia (12% wobec 8%), ale przede wszystkim sprzeciwu (48% wobec 32%) wobec postulatów zwiększonej autonomii politycznej Górnego Śląska. Ponadprzeciętnie wysokie poparcie odnotowaliśmy w miastach liczących od 20 tys. do 100 tys. (16%) lub od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców (14%), a ponadprzeciętnie wysoki sprzeciw – w największych miastach (54%). Częściej przeciwnie temu postulatowi były też osoby lepiej wykształcone (49% wśród respondentów z wykształceniem wyższym wobec 24% wśród badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym). Bardziej określone poglądy w tej sprawie prezentowali również ankietowani zamożniejsi – w grupie osób o dochodach *per capita* przekraczających 3000 zł odnotowaliśmy 14% głosów poparcia i 49% głosów sprzeciwu wobec tego postulatu. Badani utożsamiający się z prawicą mieli bardziej sprecyzowane poglądy w kwestii autonomii Górnego Śląska niż lewicowcy – wśród tych pierwszych 11% wyraziło swoje poparcie, a 51% – sprzeciw, wobec odpowiednio 9% i 40% na lewicy (zob. tabelę aneksową 6).

Bardzo wyraźna okazała się zależność między osobistymi związkami z Górnym Śląskiem a poparciem dla postulatu zwiększenia jego autonomii politycznej. Osoby mieszkające tam obecnie lub w przeszłości popierały go trzykrotnie częściej niż respondenci niemający żadnych związków z regionem (30% wobec 10%). Znacząco mniej było wśród nich przeciwników tego postulatu (31% wobec 46%, różnica 15 punktów procentowych). Interesująca i nie mniej wyraźna jest też zależność między poglądami badanych na ten temat a faktem posiadania w rodzinie powstańca śląskiego. Wśród osób, które były spokrewnione z uczestnikiem powstań, poparcie dla postulatu zwiększenia autonomii Górnego Śląska sięgało 32% (wobec 11% wśród niespokrewnionych), a głosy sprzeciwu były wśród nich znacząco rzadsze (29% wobec 45%, 16 punktów procentowych różnicy).

CBOS

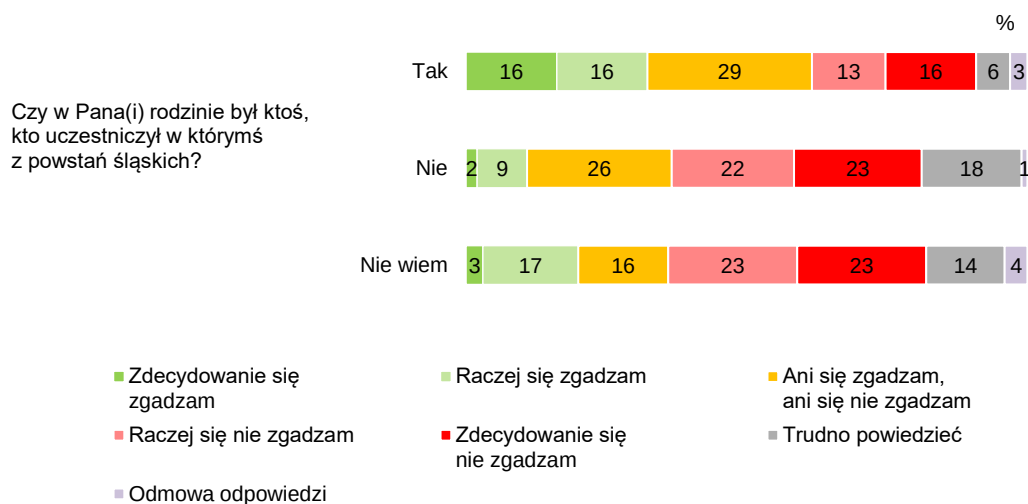
RYS. 11. Niektóre organizacje, takie jak Ruch Autonomii Śląska, nawiązują do zwiększenia autonomii politycznej Górnego Śląska. Jaki jest Pana(i) stosunek do tego postulatu?

Pytanie o osobiste związki z Górnym Śląskiem było pytaniem wielokrotnej odpowiedzi i było zadawane tylko osobom, które słyszały o powstaniach śląskich

CBOS

RYS. 12. Niektóre organizacje, takie jak Ruch Autonomii Śląska, nawiązują do zwiększenia autonomii politycznej Górnego Śląska. Jaki jest Pana(i) stosunek do tego postulatu?

Pytanie o powstańca w rodzinie było zadawane tylko osobom, które słyszały o powstaniach śląskich

O powstaniach śląskich sprzed 100 lat słyszała większość Polaków, choć poziom ich podstawowej wiedzy na ten temat nie jest wysoki. Spośród osób, które wiedziały o powstaniach, większość nie potrafiła umiejscowić ich w czasie czy wymienić nazwisk ich przywódców. Informacje na temat tych wydarzeń Polacy czerpią przede wszystkim z lekcji szkolnych, z radia i telewizji, książek, internetu oraz filmów. Niemal połowa badanych, którzy słyszeli o powstaniach śląskich, twierdziła, że wydarzenia te są dziś ważne dla wszystkich Polaków. Zdecydowana większość z nich jest zdania, iż powinny one stanowić powód do dumy zarówno dla Ślązaków, jak i dla ogółu polskiego społeczeństwa. Połowa wszystkich badanych nie miała wyrobionej opinii na temat podnoszonych współcześnie postulatów zwiększenia autonomii Górnego Śląska w ramach państwa polskiego, choć wśród pozostałych przeważały głosy sprzeciwu. Za zwiększeniem autonomii regionu opowiadają się trzykrotnie częściej osoby, które mają osobiste związki z Górnym Śląskiem i/lub miały powstańca śląskiego w swojej rodzinie.

Opracował

Jonathan Scovil

TABELA 1

		Czy słyshał(a) Pan(i) o powstaniach śląskich?			Liczba osób
		Tak, wiele o nich słyshał(a)m	Coś o nich słyshał(a)m	Nic nie wiem na ten temat	
		%	%	%	
Ogółem		20	49	31	1145
Płeć	Mężczyźni	26	51	23	539
	Kobiety	14	49	38	606
Wiek	18–24 lata	17	50	32	115
	25–34	14	49	36	194
	35–44	13	53	34	223
	45–54	25	44	31	174
	55–64	25	52	23	186
	65 lat i więcej	24	48	28	253
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	46	41	464
	Miasto do 19 999	13	57	30	160
	20 000 – 99 999	21	53	26	247
	100 000 – 499 999	39	45	16	159
	500 000 i więcej mieszk.	26	52	22	115
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	6	51	43	189
	Zasadnicze zawodowe	13	46	41	269
	Średnie	21	50	29	361
	Wyższe	32	51	17	326
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	30	55	16	164
	Średni personel, technicy	32	51	17	34
	Pracownicy adm.-biurowi	17	64	20	66
	Pracownicy usług	16	46	37	76
	Robotnicy wykwalifikowani	8	54	38	119
	Robotnicy niewykwalifik.	14	42	44	54
	Rolnicy	11	44	44	53
	Pracujący na własny rach.	19	56	25	58
	Bezrobotni	9	42	49	21
	Emeryci	23	49	29	298
	Renciści	25	38	36	56
	Uczniowie i studenci	25	48	27	78
	Gospodynie domowe i inni	8	39	52	68
	inst. państw., publicznej	24	54	21	149
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	42	39	101
Pracuje w:	sekt. prywat. poza rolnict.	19	55	26	322
	prywatnym gosp. rolnym	15	41	43	59
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	14	51	35	103
	Od 1000 zł do 1499 zł	12	51	38	166
	Od 1500 zł do 1999 zł	22	51	27	187
	Od 2000 zł do 2999 zł	27	52	21	180
	3000 zł i więcej	34	53	13	146
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	48	32	61
	Średnie	16	47	37	409
	Dobre	22	51	27	675
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	61	21	52
	Raz w tygodniu	20	51	29	408
	1–2 razy w miesiącu	19	50	31	118
	Kilka razy w roku	18	52	30	272
	W ogóle nie uczestniczy	22	43	35	269
Poglądy polityczne	Lewica	24	47	29	246
	Centrum	19	53	28	308
	Prawica	21	53	25	391
	Trudno powiedzieć	12	38	49	167

TABELA 2

Czy pamięta Pan(i) nazwiska przywódców powstań śląskich lub osób, które przyczyniły się do tego, że po I wojnie światowej część Górnego Śląska znalazła się w granicach Polski?	Liczba osób	N=793
Alfons Zgrzebniok	21	2,7%
Wojciech Korfanty	159	20,0%
Roman Dmowski	2	0,3%
Ignacy Paderewski	3	0,4%
Józef Haller	1	0,1%
Maciej Mielżyński	2	0,2%
Alojzy Nikodem Fizia	1	0,2%
Józef Piłsudski	1	0,1%
Łukasik	1	0,1%
Józef Rymer	6	0,7%
Michał Grażyński	3	0,3%
Józef Grzegorzek	1	0,1%
Achtelik	1	0,1%
Lomp	1	0,1%
Miarka	1	0,1%
Staszic	1	0,1%
Murcki	1	0,1%
Józef Wieczorek	1	0,1%
Maksymilian Iksal	1	0,1%
Teodor Tyc	1	0,1%
Jan Józef Ludyga-Laskowski	1	0,1%
Jerzy Ziętek	1	0,1%
Szela	1	0,1%
Bronisław Sikorski	1	0,2%
Morcinek	1	0,1%
Nie pamiętam, nie znam	620	78,2%
Odmowa odpowiedzi	0	0,0%

Badani mogli wymienić więcej niż jedno nazwisko

TABELA 3

		Jak Pan(i) sądzi, dla kogo przede wszystkim powstania śląskie są dzisiaj ważne?					Liczba osób
		Dla Ślązaków	Dla wszystkich Polaków	Dla ludzi starszego pokolenia	Powstania śląskie mało kogo dziś interesują	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		23	45	12	14	6	791
Płeć	Mężczyźni	19	53	10	13	5	413
	Kobiety	27	36	14	15	8	379
Wiek	18–24 lata	34	27	13	17	9	78
	25–34	30	35	14	16	6	123
	35–44	25	43	12	12	8	146
	45–54	19	49	6	16	9	119
	55–64	21	44	15	14	6	144
	65 lat i więcej	15	59	11	11	5	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	46	15	10	10	274
	Miasto do 19 999	25	49	7	14	6	113
	20 000 – 99 999	26	44	10	13	6	182
	100 000 – 499 999	26	40	15	15	3	134
	500 000 i więcej mieszk.	23	45	5	23	4	89
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	14	50	11	14	11	107
	Zasadnicze zawodowe	17	57	14	9	4	159
	Średnie	25	41	13	13	8	255
	Wyższe	27	40	10	17	6	271
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	33	8	22	6	139
	Średni personel, technicy	37	37	9	9	8	28
	Pracownicy adm.-biurowi	29	32	13	15	10	53
	Pracownicy usług	20	51	17	11	2	48
	Robotnicy wykwalifikowani	17	50	20	9	4	73
	Robotnicy niewykwalifik.	18	39	19	5	18	30
	Rolnicy	13	53	10	15	10	30
	Pracujący na własny rach.	12	51	18	11	7	43
	Bezrobotni	16	46	20		18	11
	Emeryci	19	55	10	11	6	213
	Renciści	7	65	9	12	6	35
	Uczniowie i studenci	33	28	10	24	6	57
	Gospodynie domowe i inni	35	38	6	13	7	31
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	38	11	14	9	117
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	31	13	14	10	62
	sekt. prywat. poza rolnict.	23	42	14	16	5	238
	prywatnym gosp. rolnym	12	59	13	13	4	33
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	15	54	11	7	12	66
	Od 1000 zł do 1499 zł	13	53	12	12	10	104
	Od 1500 zł do 1999 zł	25	43	14	11	8	137
	Od 2000 zł do 2999 zł	24	47	12	15	2	143
	3000 zł i więcej	32	36	11	14	7	127
Ocena własnych war. mater.	Złe	26	47	6	12	10	40
	Średnie	18	47	13	16	6	258
	Dobre	25	44	12	13	7	494
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	55	5	12		41
	Raz w tygodniu	19	53	13	11	4	289
	1–2 razy w miesiącu	19	50	13	14	4	81
	Kilka razy w roku	24	38	13	13	12	191
	W ogóle nie uczestniczy	30	36	8	20	7	173
Poglądy polityczne	Lewica	34	31	11	18	6	172
	Centrum	26	45	12	10	6	221
	Prawica	17	55	10	13	5	293
	Trudno powiedzieć	15	42	11	16	16	85

TABELA 4

		Czy powstania śląskie powinny stanowić powód do dumy dla Ślązaków?					Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		43	41	2	0	14	788
Płeć	Mężczyźni	45	42	2	0	11	412
	Kobiety	41	41	1		18	375
Wiek	18–24 lata	34	50	1		14	77
	25–34	38	45	3		14	122
	35–44	34	41	1		24	145
	45–54	45	34	3		18	119
	55–64	45	42	1		12	143
	65 lat i więcej	54	39	0	1	5	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	39	48	1	1	11	274
	Miasto do 19 999	38	45	3		14	111
	20 000 – 99 999	42	40	2		16	181
	100 000 – 499 999	53	32	1		14	133
	500 000 i więcej mieszk.	47	31	3		19	88
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	55		2	8	107
	Zasadnicze zawodowe	49	39	0		11	159
	Średnie	40	44	2		14	253
	Wyższe	44	35	3		18	270
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	42	4		21	138
	Średni personel, technicy	46	38			17	28
	Pracownicy adm.-biurowi	39	34	2		25	53
	Pracownicy usług	49	32	2		16	48
	Robotnicy wykwalifikowani	37	51	1		11	73
	Robotnicy niewykwalifik.	20	60			20	30
	Rolnicy	45	45			10	30
	Pracujący na własny rach.	32	42	5		21	43
	Bezrobotni	27	62			11	11
	Emeryci	54	39		1	6	213
	Renciści	65	21			15	35
	Uczniowie i studenci	33	54	2		11	56
	Gospodynie domowe i inni	56	32			12	30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	41	2		17	117
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	43	3		18	62
	sekt. prywat. poza rolnict.	37	40	3		19	237
	prywatnym gosp. rolnym	36	54			10	33
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	44	45			12	66
	Od 1000 zł do 1499 zł	52	36	1	2	10	104
	Od 1500 zł do 1999 zł	46	45	1		7	137
	Od 2000 zł do 2999 zł	50	34	2		13	143
	3000 zł i więcej	41	39	4		16	127
Ocena własnych war. mater.	Złe	57	30	2		11	40
	Średnie	42	44	0	1	13	255
	Dobre	42	41	2		15	493
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	51	43			6	41
	Raz w tygodniu	49	40	2	1	9	289
	1–2 razy w miesiącu	37	54			9	81
	Kilka razy w roku	38	45	2		15	191
	W ogóle nie uczestniczy	39	35	2		23	171
Poglądy polityczne	Lewica	38	39	4		19	170
	Centrum	44	42	2		12	221
	Prawica	48	43	0	1	9	293
	Trudno powiedzieć	34	42			24	84

TABELA 5

		Czy powstania śląskie powinny stanowić powód do dumy dla wszystkich Polaków?					Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		37	44	3	0	16	788
Płeć	Mężczyźni	41	43	5	0	11	412
	Kobiety	32	45	2	1	21	375
Wiek	18–24 lata	17	55	4	1	22	77
	25–34	30	50	5	2	13	122
	35–44	30	44	4		23	145
	45–54	39	40	5		16	119
	55–64	41	41	2	0	16	143
	65 lat i więcej	51	41	1		7	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	51	3	0	11	274
	Miasto do 19 999	36	45	5	1	13	111
	20 000 – 99 999	34	45	2		20	181
	100 000 – 499 999	47	34	3	0	16	133
	500 000 i więcej mieszk.	39	33	7	1	20	88
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	29	59	2		10	107
	Zasadnicze zawodowe	46	40	3		11	159
	Średnie	34	46	3	1	17	253
	Wyższe	37	39	4	1	19	270
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	44	7	1	19	138
	Średni personel, technicy	37	42			21	28
	Pracownicy adm.-biurowi	24	47	3	2	24	53
	Pracownicy usług	40	42	4	1	13	48
	Robotnicy wykwalifikowani	36	52	2		10	73
	Robotnicy niewykwalifik.	10	62	3		25	30
	Rolnicy	31	50			19	30
	Pracujący na własny rach.	29	45	5	3	18	43
	Bezrobotni	24	54	11		11	11
	Emeryci	53	37	1		9	213
	Renciści	53	27	2		18	35
	Uczniowie i studenci	18	57	6		19	56
	Gospodynie domowe i inni	42	39			19	30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	46	3	1	17	117
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	45	7		22	62
	sekt. prywat. poza rolnict.	32	46	5	1	16	237
	prywatnym gosp. rolnym	28	55			18	33
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	43	41	3		12	66
	Od 1000 zł do 1499 zł	41	43	2		14	104
	Od 1500 zł do 1999 zł	45	41	3		11	137
	Od 2000 zł do 2999 zł	42	41	4		13	143
	3000 zł i więcej	33	45	5	1	16	127
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	24	5	1	12	40
	Średnie	37	44	3		15	255
	Dobre	35	45	3	1	16	493
Udział w prakt. Religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	46			8	41
	Raz w tygodniu	45	42		1	10	289
	1–2 razy w miesiącu	35	50	2		12	81
	Kilka razy w roku	30	48	5		17	191
	W ogóle nie uczestniczy	28	41	5	1	25	171
Poglądy polityczne	Lewica	27	41	8	1	23	170
	Centrum	37	46	3		14	221
	Prawica	43	46	1	1	8	293
	Trudno powiedzieć	34	38	3		25	84

TABELA 6

		Niektóre organizacje, takie jak Ruch Autonomii Śląska, nawołują do zwiększenia autonomii politycznej Górnego Śląska. Jaki jest Pana(i) stosunek do tego postulatu?						Liczba osób
		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Ani się zgadzam, ani się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		2	8	22	19	20	29	1138
Płeć	Mężczyźni	3	9	19	22	26	21	538
	Kobiety	2	6	25	17	15	36	600
Wiek	18–24 lata	2	11	32	16	8	31	113
	25–34	3	8	31	15	17	26	192
	35–44	2	5	18	20	24	32	221
	45–54	2	9	26	22	19	23	173
	55–64	2	11	17	22	21	26	187
	65 lat i więcej	3	7	16	18	24	32	252
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	7	22	18	17	35	463
	Miasto do 19 999	2	3	24	25	22	24	158
	20 000 – 99 999	2	14	22	16	18	28	244
	100 000 – 499 999	5	9	24	13	28	22	157
	500 000 i więcej mieszk.	2	6	22	30	24	16	116
Wysztalcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2	8	22	13	11	44	189
	Zasadnicze zawodowe	3	11	20	18	17	31	268
	Średnie	3	7	23	18	23	26	358
	Wyższe	2	6	23	25	24	20	323
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	6	23	25	25	19	163
	Średni personel, technicy	5	11	26	13	38	8	34
	Pracownicy adm.-biurowi	3	3	35	24	10	25	65
	Pracownicy usług	1	9	29	7	24	30	76
	Robotnicy wykwalifikowani	2	12	24	22	14	25	118
	Robotnicy niewykwalifik.		15	13	8	17	47	54
	Rolnicy		1	29	18	12	39	53
	Pracujący na własny rach.	3	5	20	25	23	23	58
	Bezrobotni		10	34	18	9	28	21
	Emeryci	3	7	17	18	24	31	299
	Renciści	5	9	13	19	18	36	55
	Uczniowie i studenci	1	11	28	17	14	30	76
	Gospodynie domowe i inni	4	7	17	24	13	36	67
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	5	26	23	16	27	149
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	11	19	11	25	33	100
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	9	27	20	22	19	320
	prywatnym gosp. rolnym	3	3	25	18	13	38	59
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł		6	22	18	17	36	101
	Od 1000 zł do 1499 zł	3	5	22	18	18	34	167
	Od 1500 zł do 1999 zł	5	7	19	23	21	26	187
	Od 2000 zł do 2999 zł	2	12	29	20	22	15	179
	3000 zł i więcej	2	12	20	24	25	17	147
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	4	24	21	21	25	59
	Średnie	2	8	22	18	16	33	404
	Dobre	2	8	22	20	22	26	675
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		10	13	26	24	26	53
	Raz w tygodniu	2	9	22	18	20	28	409
	1–2 razy w miesiącu	5	11	25	22	17	22	116
	Kilka razy w roku	2	5	25	24	17	28	273
	W ogóle nie uczestniczy	3	8	20	14	23	31	266
Poglądy polityczne	Lewica	3	6	27	21	19	24	244
	Centrum	2	10	30	16	20	21	308
	Prawica	2	9	18	25	26	20	393
	Trudno powiedzieć	2	5	13	8	7	64	166